

Drikkepengene

— 10 pct. systemet.

Formanden i Landsforeningen for reiselivet i Norge — som tillige er formand i Norsk hotelforening — har i pressen givet en redegjørelse for hotelernes og sanatoriernes forhold til drikkepengene.

Redegjørelsen indeholder endel paastaaender, som gjør det nødvendigt at slaa fast nogen enkle ting, der ikke lader sig bortforklare:

Det procentvise tillæg (betjening, service og lignende), som opføres paa hotellers og sanatoriers regninger er drikkepenge. Noget andet kan tillægget efter sin oprindelse og efter sin forudsætning ikke være.

Drikkepenge er drikkepenge og ikke tjenerløn.

Det er til tjenerpersonalet man giver drikkepenge og ikke til tjenernes arbejdsgiver.

Drikkepengene er ikke — som det paastaaes i den nævnte redegjørelse — i tidens løb gaaet over fra at være en frivillig ydelse til at blive en tvungen. En tvungen ydelse forudsætter, at der er nogen, som har retsigelig krav paa ydelsen, men det er der ikke i dette tilfælde.

En hotelvert har intet krav paa, at hans gjæster skal betale en tribut til de folk han selv har engageret til at udføre arbejdet for hans egne forretningsformaal, og tjenerne har med hensyn til sin løn eller godtgjørelsen for sit arbejde ingen anden at holde sig til end sin arbejdsgiver. Paa den ene side bestaar der et tjenesteforhold mellem et hotelpersonale og hotelverten, og med dette forhold har gjæsterne intet at gøre. Paa den anden side bestaar der et forretningsforhold mellem hotelverten og hans gjæster, og med dette forhold har tjenerne intet at gøre.

Drikkepenge er en afgift, som publikum pålægges sig selv eller finder sig i. Der foreligger ikke nogen som helst grund til at hoteliere og sanatoriere fremfor andre næringsdrivende skal faa lov til at beregne sig et tillæg paa toppen af de egentlige priser, og det er forøvrigt ikke mere berettiget at opføre tjenerlønen som en ekstrapost paa regningen end det vilde være at beregne et tillæg for værelserne eller for maden. Tjenerhjælp, husrum og mad er lige nød-

vendig for at en hoteleier skal kunne drive sin næring.

Disse bemærkninger er ikke ment at skulle være et indlæg i en diskussion om drikkepengenes berettigelse; det er et spørgsmål for sig. Jeg har bare villet paavise, at de drikkepenge, som gjæsterne har ladet hoteller og sanatorier indkræve paa regningerne under den ene eller den anden betegnelse, er betroede penge, og at vedkommende pligter at udbetale disse penge uanføret, og udelukkende som drikkepenge, til tjenerpersonalet.

Ti procent af alle norske hotellers og sanatoriers indkomster udgjør sikkert et 7-cifret tal, som da angiver hvad det her dreier sig om, hvis 10 pct. systemet bliver helt gennemført. Efterat man har faaet erfaring for at en række hoteller og sanatoriere ikke har kunnet modstaa fristelsen til at forgrøbe sig paa de drikkepenge, de har inkasseret

hos gjæsterne, kan det ikke ventes, at publikum tillidsfuldt skal overlade dem til ukontrolleret forvaltning saa store summer, som det her gjælder.

Naar drikkepengesystemet nu mest praktiseres bare som en automatisk beskatning af publikum uden hensyn til, om man har faaet en god eller daarlig betjening — naar de drikkepenge, som man lader hoteller og sanatorier inkassere paa tjenerpersonalets vegne for en stor del ikke kommer tjenerne til gode, og disse saaledes er blevet afvænt fra drikkepengene — og naar hotelejerne vil neppe aabent til vedkende sig, at de ønsker at modtage drikkepenge (som hotelforeningens formand ganske rigtig siger er »nødværdigende for dem som modtager dem») saa synes jeg tidspunktet nu skulde være kommet til at faa dette formaaløse drikkepengesystem afløst.

Z. G.

Indtryk fra Vesten.

Al P. Lykke-Seest.

The gay white way.

Jeg saa Broadway for første gang om kvelden, idet jeg pludselig kom ind under lysflommen fra en sidegade. Indtrykket var overvældende. Det var ikke skyskraberne, som først og fremst virkede paa mine mottagelige sanser. For skyskraberne kjendte jeg, og dem var jeg forberedt paa. Nu saa jeg dem bare igjen i den virkelige atmosfære. Det var bare som en drøm, der fortsatte i bevidstheden efterat jeg var vaagnet. De stod der som søiler vokset op af jorden og syntes at høre Manhattan til som naturlige organer.

En by som Newyork med sin eventyrlige vekst og udvikling og sin eendommelige form maatte naturnødvendigt sølle sig onover mod stjerne. For enhver by maa have grænser for udstrækning, hvis den ikke skal falde fra hverandre i kommuner og opstykker. Det gjælder i særlig grad for Newyork, som bare kan udvikle sig nordover. Den er nu som en lang tarm og taaler ikke mere længde, og da den begrænses i vest og øst af Atlanterhavet og Hudsonelven, maa den tilværs. For stans kan den ikke.

Nu rives hus efter hus ned for at bygges op igjen med himmelen.

Babels taarn sank i grus. Menneskaandens higen var for stolt og formastelig for sin tid.

Nu er tiden anderledes, og menneskaanden higer fremdeles opover. Den er naaet til 58de etage, og trin for trin vil den hæiere op mod den store stilhed — til den kanske atter forsnyder sig i svulmende selvglæde og moder Herrens vrede.

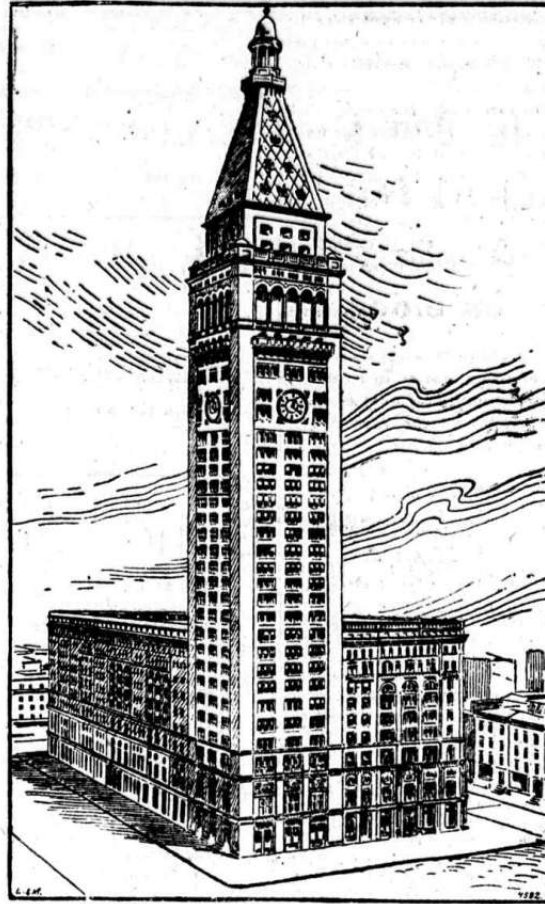
Det var altsaa ikke skyskraberne. Det var lysflommen, lysreklamen, som omskabte hvert hus til et levende, flimrende væsen af farver og flammer. En lysbesjæling af materien, som virkede betagende og næsten ufatelig.

Alt var levende, menneskene, bilene, husene. Det skiftede ustanselig og opheerte aldrig, marked skulde ikke et sekund faa komme til. Alt var i evig bevægelse og uro, som fisk i et stæng. Det smat omkring hverandre i alle farvebrydninger, i alle former og alle stillinger, en løg, en dans, en apoteose af lys.

Man skulde tro alt dette urolige lys vilde virke paa nerverne i skjærende disharmoni. Men det impressionistiske indtryk var skønhed, harmoni, ro. Ja ro. Det var det som forunderligt og overvældende. Netop dette, at

alt lysmyrket flod sammen i harmonisk ro. Alt det hvileløse lys blev som toner i en brusende symfoni, hvor hundrede instrumenter er stemt sammen og følger ud i en eneste lydfuldelse. I denne lysymfoni blev natten til

da, og under den gaar menneskestemmen frem og tilbage, paa kryds og tværs sammen med biler og vogne i samme jagende, hvileløse tempo som et elvetryk.

Verdens største skyskraber.

Var det ikke en amerikaner som foreslog at belyse vore fossor med elektriske projektorer og en spillemænd midt under fossen paa en sten? Eller var det kanske et helt orkester? Han maatte have kommet fra Broadway. Ideen vilde sikkert trække turister.

Det er Newyorks politikonstabler, som dirigerer denne — kanske verdens veldigste menneskeflod. De staar i radekrydsene, rolige, uroverværede, og alle stillinger, en løg, en dans, en apoteose af lys.

men stanser for elvetrykket, som med fordoblet kraft bruser paa. Enkelte steder, hvor presset er voldsomt og mødes med lige ubødig fart, maa konstablene ty til lys signaler. Hvidt lys frem. Rødt lys stop.

Kommer nogen tilskade? Er der en og anden som gribes af stromhvirelsen og knuses? Trækkes mennesker lømløstet frem under biler, omnibusser og sporvogn?

Jeg har ingen statistik forhaanden. Men jeg talte med en nordmand, som havde været her i tretten aar, han havde ikke set noe. En lærer fort

her at bruge sinene og »ta chansen«. Og at lystre flosten.

Selv saa jeg heller ingen ulykker, skjønt jeg syntes, jeg selv altfor ofte kom merkelig heldig fra det, naar jeg »krossa streeten« paa det gale fløite-signal. Jeg havde aldrig troet, jeg kunde være saa rap.

Men jeg saa et morsomt gadebillede, som gav mig den rette forstaaelse af New Yorks politikonstablers sikkerhed og magt. En liden krepudde hadde paa en eller anden vis slidt sig løs fra sin eierendes favntag, og uden ret at vide det eller ville det, befandt den sig pludselig midt ude i hvorvelstrømmen. Det var i krydsat af 5te avenue og 34te gade, i lunchtiden, hvor strømmen styrter rivende frem som en tidevandsflod.

Jeg hørte et ungpigeskrik, idet puddelen for ind mellem bilene.

Den kom ikke langt, Den mødte det haabløst umulige og blev lammet af rædselen, hukede sig sammen og

opgav det, overgav sig. Den var bare en ungværdig liden ting, et kroløst med liv i. Den blev liggende og skjælvende, sinene saa indover i mørk rædsel.

Da skete det. For Newyorks politikonstabler er nok haarde mod mennesker og veier ikke altid et liv saa omstændelig, men de er snilde mod barn og mod dyr.

To svære hænder straktes ivereit, og en fløite skingrede. I samme sekund stansede trafikken. Jeg finder ikke et bedre billede end en levende film paa tæppet, som pludselig staar stille, fordi maskinen stanser. Saa momentant stansede færdælen.

Saa gik konstabelen ind mellem bilene og kneb puddelen, som ikke havde faaet et krelhaar brukket. Uden et ord rakte han den til den graatendige pige.

Et fløit igjen.

Og tidevandsølgen zik videre.

De stemte "ja" og driver nu hjemmebrænding.

Hvad lensmanden i Belarn oplyser.

Nordlands Socialdemokrater indeholdt forleden følgende interview:

Paa Moldjord i Belarn traf vi lensmand Ansen og benyttede anledningen til at udspørge ham om det spørgemaal, som er det daglige tema mere end noget andet, nemlig hjemmebrændingen. Der har nemlig gaaet rygter om, at denne hjemmeindustri i Belarn skulde have reduceret fattigbudgettet med adskillige kroner.

Det er vel noget i, at der drives en net hjemmeindustri i Belarn? spørger vi lensmand Ansen.

Ja, der brændes; det er vel høvet over enhver tvil. Men i hvor stor udstrækning dette foregaar, er selvfølgelig ikke godt at sige. Om det er værre her end i andre bygder, kan jeg ikke udtale mig, da jeg ikke kjender forholdene andre steder, men at der brændes her i bygden, det er sikkert, udtaaler hr. Ansen.

Lykkes det nogen gang at faa bevis for, at den eller den brænder?

Nei, det er omtrent umuligt. De, som ved noget, siger desværre ingenting, selv om de er forbundne med og modstandere af trafikken. De frygter vel for, at der isaafald bliver taget represalier. Hidtil har det været aldeles umuligt at komme trafikken tillivs. Kan hende, hvis der sker en eller anden ulykke, at vi kan faa sikkert nok holdpunkt for, at underaegelsen skal bringe noget resultat.

Har De indtrykket af, at søruehøvdstilstanden er bedre eller værre nu, end den var før forbudet?

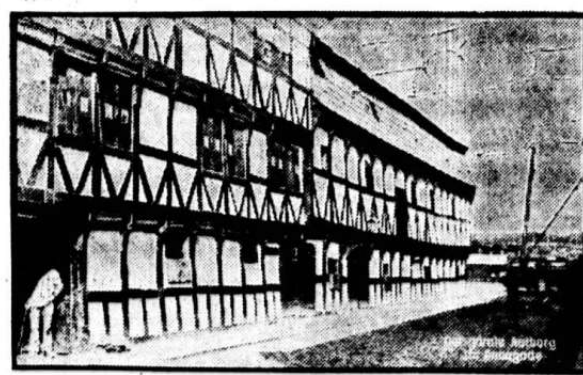
Det kan vel blive omtrent det samme, svarer han. Bedre er den ialfald ikke. For i tiden var der mest fyld ved heitidene, naar folk kom hjem fra arbejdspladsene rundt omkring og havde kjøbt med sig. Nu derimod er fyld mere jevnt fordelt til enhver tid. At en stor del af denne fyld skaffes i bygden, kan man forstaa af, at da der kom mange arbejdere hjem, som havde været ude paa forskjellige arbejdspladser, var der ingen af dem, som var beruset ved ankomsten. Først da de var kommet et stykke op i bygden, var en hel del af dem synlig paavirket. Det er selvfølgelig, at stillingen skal være sli i en bygd, hvor ja-stemmerne var i absolut overvegt som i Belarn; men det er desværre ikke tvil om, at flere af dem, som stemte for forbud, nu har gjort hjemmebrænding til en ren gøsehaaft. Der fortællles f. eks., at en mand paa en eneste dag skal have solgt for mellem 500 og 600 kroner i hjemmebrænd i Boda.

Forbudet har altsaa ikke bfgaet nogen bedring i søruehøvdforholdene?

Nei, absolut ikke! Hjemmebrændingen gjør forbudsbestemmelserne fuldstændig illusoriske.

Fra en snurrig gammel by.

Rejsebrev til "Aftenposten".

Det gamle Aalborg.

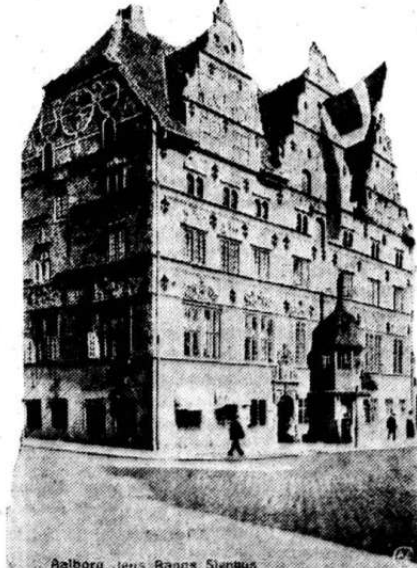
Aalborg, juli. Det er ikke bare Pisa, som kan skytte af et skjævt taarn. Ogsaa Aalborg. Vendysels snurrige gamle hovedstad, har et taarn, hvis skjævhed der staar respekt af. Men det er jo forresten ganske naturligt. I mange hundrede aar har denne pittoreske by ved Limfjorden lævet den danske bondes snaps. Og det skjæve taarn, som engang var ret som et lys og ikke som Pisa-taarnet skjævt fra fødselen af, tilhører selvfølgelig snapsfabriken. Forbudslovet har inkasseret dette taarn til fordel for sin propaganda og der findes noppe en hader-

skjænt Aalborg er Danmarks fjerde største by, tilsyneladende præget af al den moderne tids rastløshed, dens hektisk, pulserende liv, skal man ikke have vandret længe rundt i dens gader, før man staar ansigt til ansigt med svundne aarhundreders romantik.

Jeg har rodet mig bort i et virvar af kringledede gader og snurrige gyder med smaa lave renner og med navne, som Ellen Marsoni, Bleggaarden, Maren og Karen Poppesgyde, Hr. Ovesgyde, Jomfru Anegade og Maier Turisgade. Mens andre byer nærmest opkalder sine gader efter berømte mænd, opkalder Aalborg sine efter sine berygtede kvinder. Jomfruburene staar der endnu, morsomme gamle bindingsverksgaarde med smaa blyndfattede ruder, karnapper og længange. Inde paa gaardspladsen vokser blomster og græs frodig mellem de knudrede brostene, i vinduerne staar fuksia, tuffelblomster og myrt. Alt herinde er saa fredelig og stille, man føler sig saa mange hundrede aar tilbage. Denne vognrammelen der i portrummet. Er det ikke dilgencen, som kommer med posten. Jeg synes jeg hører muntre bordsignaler, piskesmæld, rust og larm. Og der tripper en jomfru med sin kavalier over gaardspladsen. Hun dybt nødringet i klokkeskjørt, snoreliv og adrienne, han i knæbenkler med kalvekryds og parky. Og, oi min tro, der har vi Magdelone i flasketroie og pibekeppe. Hvor mon Jeronimus er? Men se — der kommer han jo — med knappesteck og allongeparok. Han nikker til sin lille Leonore, som skjælmst titte-

frem fra et af vinduerne. Borte i et hjørne fjaer Henrik og Pernille. Montro, hvad de kanaler nu har fore?

Sli kunde man gaa fra hus til hus og fordybe sig i de gamle snirklede gyder og stille bindingsverks-

Aalborg. Jens Bangs stenhus.

Den mest kjendte bindingsverksgaard i Aalborg er Jens Bangs stenhus, en veldgammel gaard i gammel hollandsk renaissance. Façaden er prydet med smaa udspring og karnapper, gitterhalkoner, mystiske tegn og

gaarde, ja, man kunde gjerne tilalut forsværge, at der fandtes noget som hed elektricitet, telegraf eller kinematografer. Ej han vil, min tro, ogsaa fortælle, at maanen er laget af grøn ost.

Gennem sprinkelgitteret kan jeg skimte en gammeldags koselig have, hvor vildivin og slyngroser klatter opover de graa, forvitrede mure. Under de knudrede, mosegroede bæge vokser roser, hvide og røde, lavendler, heliotroper og stedsmorsblomster. Her raader en egen stille hygge. Gjennem de buede vinduer skimter jeg de gamle hvidkalkede mure, kegange og indenfor refektoriet og kapitalsalen. Jeg spacerer videre og sidder et kvartar senere indi slotsgaarden under en stor bredkuplet lind. Langa voldene og de hvidkalkede mure blomstrer mægtig huld, guldregn og gyvel i et broget sammensurium, buske, som kanske første gang saa dagens lys paa Christian III's tid, da slottet blev bygget. Her huserede Wallensteins soldater i sin tid, og her blev den stridiske bondebevægelse i 1534, og som ogsaa var medlem af Guds legema laug eller papagelegildet, indesluttet af Johan Rentzau. Her blev ogsaa selvsamme skipper fanget og henrettet. Og i haven, hvor alt nu er et eneste vildnis, spillede i sin tid de sølle damer og herrer ringspil og ballaspil. Fra voldene løber længange under Limfjorden og rundt om i byen, blandt andet til rakkernes hule, et gammelt skummet fangehul, hvor de værste forbrydere blev sat. Bygningen minder forresten med sine smaa blyndfattede ruder, de steile trapper, det røde tegltag og sit bindingsværk mere om en gammel, hyggelig herregaard end om et slot. Jeg kikker ind gennem et af de smaa vinduer. Se-

len gløder i gammelt, tungt gyldenlærstapet. Hele den ene væg er en stor reol fyldt med bøger. Meblerne er mørkpolerede med peretræs indlægning. Og rundt om paa væggene hænger gamle staaistik, litografier og ahneportraeter. Væggen ligger bag er udelukkende behængt med piber. De hænger i den fortrinligste oaden. Først en merskum, saa en porcellen, saa igjen en merskums og saa paany en porcellens o. s. v. efter størrelsen.

Jeg synes jeg ser de to raadsherrer, som hænger blandt ahneportraetene, staar foran piberne for at vælge sig en.

— Vil du have en stor eller liden? spørger den ene.

— Tak, en stor, svarer den anden.

Hvorpaa den første lader sit blik glide hen over arsenalet.

— Saa tager vi nummer 43, siger han afkjort.

Og lidt efter sidder de i hvert sit sofahjørne og amager sin pibe.

Foruden sin morsomme, gamle byggeelse har ogsaa Aalborg en meget vakker, moderne, tildels bygget i stil med den gamle. Og den har nogen hoteller, parker og restauranter, som enhver norsk by kunde slikke sig om munden efter.

John Grieg-Møller.